



شهرام محمدی، فارغ‌التحصیل موفق هنرستان حدید تهران: جامعه‌الزمزایای آموزش در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آگاه سازید

رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش است. محمدی می‌گوید: «آموزش و پرورش باید برای این موضوع، هم هنرستان‌ها را خوب تجهیز کند و هم آگاهی جامعه و خانواده‌ها را نسبت به این رشته‌های تحصیلی افزایش دهد. امروز بسیاری از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها بی‌کار می‌گردند، در صورتی که اکثر فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها مشغول به کارند و درصد بی‌کاری در میان آن‌ها کم است.»
با این جوان خوش‌ذوق و با استعداد گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که تقدیم شما خوبان می‌کنیم.

شهرام محمدی، دیپلم فنی و حرفه‌ای در رشته مکانیک و از فارغ‌التحصیلان «هنرستان حدید» تهران است. او که متولد سال ۱۳۶۵ در تهران و بسیار جوان است و هنوز ۳۰ سال کامل ندارد، اکنون به‌عنوان یک متخصص و مکانیک خوب خودروهای سواری شهرت دارد و از کار و درآمدش بسیار راضی است. محمدی دقیقاً نگفت که درآمدش چه قدر است، ولی بدون شک درآمد او بیش از درآمد خیلی از کارشناسان ارشد و حتی دکتر است.
به گفته‌ی وی، یکی از راه‌های حل مشکل بی‌کاری جوانان در جامعه، توسعه و گسترش

● چه سالی از هنرستان حدید فارغ التحصیل شدید؟
○ در سال ۱۳۸۳.

● بعد از فارغ التحصیل شدن، چگونه وارد بازار کار شدید؟

○ در سال آخر هنرستان، لازم بود که ما یک دوره کارآموزی ۴۰ روزه بگذرانیم تا فارغ التحصیل شویم. من در آخر همان سال، برای کارآموزی به نمایندگی ایران خودرو در «خیابان کمیل» رفتم و آنجا ۴۰ روز زیر نظر استادکاران کار کردم و دوره دیدم که نمره کارآموزی را هم ۲۰ گرفتم. بعد از پایان دوره کارآموزی مسئولان همین نمایندگی از من خواستند که در آنجا بمانم و برای آن‌ها کار کنم. به این ترتیب من وارد بازار کار شدم. حدود یک سال و چهار ماه در این نمایندگی کار کردم و بعد به یک تعمیرگاه خصوصی رفتم و مدتی هم آنجا و چند جای دیگر کار کردم. اما سرانجام به این نتیجه رسیدم که برای خودم کار کنم که حدود چهار سال پیش این مغازه را راه انداختم و به‌طور مستقل برای خودم کار کردم.

● چه طور شد که به هنرستان رفتید؟

○ از همان دوره دانش‌آموزی به کارهای عملی و فنی علاقه داشتم و به همین دلیل، برای ادامه تحصیل هنرستان را انتخاب کردم.

● از اینکه هنرستان را برای ادامه تحصیل انتخاب کردید، پشیمان نیستید؟

○ نه تنها پشیمان نیستم، بلکه خوش‌حالم که به هنرستان رفتم. زیرا بعد از هنرستان فوراً مشغول به کار شدم و عمرم تلف نشد.

● از نوع کار و درامدتان راضی هستید؟

○ بله. من هم از کارم و هم از میزان درآمدم خیلی راضی هستم. زیرا علاوه بر اینکه نیاز مادی و کاری مرا تأمین می‌کند، نیازهای روحی و معنوی‌ام را پر می‌سازد. من در حال حاضر برای سه جوان بین ۱۸ تا ۲۰ ساله کار ایجاد کرده‌ام که با درآمد نسبتاً خوبی به من در کارها کمک می‌کنند. همچنین، وقتی در خیابان یا جاده می‌بینم که ماشینی خراب شده است و سرنشینان آن گرفتار شده‌اند و ناراحت هستند، به سرعت به کمک آن‌ها می‌روم و ماشین آن‌ها را تعمیر می‌کنم. نه تنها باعث خوش‌حالی آن‌ها می‌شوم که خودم هم لذت می‌برم، چون احساس می‌کنم که توانسته‌ام به مردم کمک کنم.

● گفتید که یک دوره کارآموزی ۴۰ روزه در یکی از نمایندگی‌های ایران خودرو گذراندید. آیا این

دوره برای آموزش‌های عملی و فنی و کسب مهارت‌های شغلی برای هنرجویان کافی است؟

○ نه، به‌نظر من ۴۰ روز برای دوره کارآموزی کافی نیست. ۴۰ روز مدت کوتاهی است و شما تا با محیط کار آشنا می‌شوید، زمان به پایان می‌رسد. شاید برای آشنا شدن با محیط کار و شناختن قطعات و ابزار کار کافی باشد، ولی برای اینکه هنرجو مهارت‌های لازم شغلی را در رشته تحصیلی پیدا کند، فرصت کمی است و من معتقدم که دوره کارآموزی باید حدود شش ماه باشد تا هنرجو برای رفتن به بازار کار، مهارت‌های حرفه‌ای را در حد لازم و ضروری به خوبی کسب کند.

● نظر شما درباره برنامه‌های آموزشی هنرستان‌ها چیست؟

○ به‌نظر من برنامه‌های آموزشی هنرستان‌ها در حال حاضر برای تحقق اهداف آموزشی آن‌ها، به‌خصوص در بخش آموزش‌های عملی، کافی نیست و حتی می‌توانم بگویم ضعیف است.

بر اساس اهداف آموزشی هنرستان‌ها، هنرجو باید در پایان دوره تحصیلی خود در هنرستان، شناخت و مهارت‌های لازم را در رشته تحصیلی خود برای ورود به بازار کار کسب کرده باشد، ولی عملاً چنین اتفاقی برای بیشتر هنرجویان رخ نمی‌دهد و این به چند دلیل است:

اول آنکه مدت و زمان آموزش‌های عملی مانند درس‌های آزمایشگاهی، کارگاهی و... کم است و در این مدت کم نمی‌توان درس‌های عملی را خوب یاد گرفت.

دلیل بعدی کمبود امکانات و تجهیزات لازم برای آموزش‌های عملی است. بیشتر هنرستان‌ها امکانات لازم برای آموزش درس‌های عملی را ندارند و هنرجو عملاً نمی‌تواند با قطعات و لوازم کاری خود کاملاً آشنا شود. در هنرستان هیچ فضایی برای دست به کار شدن و به قول معروف دست به آچار بردن نیست. حتی در همین دوره کارآموزی ۴۰ روزه هم استادکاران نمی‌گذارند هنرجوها دست به آچار شوند و تا مطمئن نشوند، کار به دست آن‌ها نمی‌دهند. در هنرستان‌ها فقط مسائل را به‌صورت کلی مطرح می‌کنند. بنابراین من می‌خواهم بگویم که آموزش در هنرستان‌ها بیشتر ذهنی و تئوری است و آموزش‌های عملی کم است.

● نظر شما درباره کتاب‌های درسی چیست؟
○ مطالب کتاب‌ها هم خیلی کلی هستند و زمینه

درصد بی‌کاری
فارغ التحصیلان
هنرستان‌ها
بسیار کمتر از
فارغ التحصیلان
دانشگاه‌هاست

مدت زمان دوره کارآموزی در هنرستان‌ها را باید افزایش داد

آموزش و پرورش باید برای تشویق دانش‌آموزان به ادامه تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای بیشتر تلاش کند

ذهنی هنرجویان را برای یادگیری عملی فراهم می‌سازند. به نظر من در این حد کافی نیست. ما وقتی وارد دوره کارآموزی شدیم، دیدیم که در خیلی از چیزها عقب هستیم و خیلی از چیزها در کتاب‌های درسی مطرح نشده‌اند. پیشنهاد من این است که در تدوین کتاب‌های درسی هنرستان‌ها، از کسانی که متخصص فنی هستند و به صورت عملی کار می‌کنند، نظر خواهی شود و از آن‌ها کمک بگیرند تا محتوای کتاب‌های درسی غنی‌تر و جنبه‌های عملی و واقعی آن‌ها بیشتر شود.

● درباره هنرآموزان و معلمان هنرستان چه نظری دارید؟

○ معلم‌ها همه خوب‌اند و برای دانش‌آموزان دل می‌سوزانند، اما به نظر من اگر هنرآموزان و معلمان هنرستان‌ها از کسانی انتخاب شوند که علاوه بر دانش معلمی و آموزشی، دارای تجربه عملی و فنی هم باشند، بهتر است. من خودم در هنرستان می‌دیدم، هنرآموزان یا معلمانی که در واحدهای اجرایی و صنعتی کار می‌کنند یا با آن‌ها در ارتباط هستند، بهتر درس می‌دهند، مطالب را برای هنرجویان بهتر توضیح می‌دهند و هنرجویان از درس آن‌ها بیشتر استفاده می‌کنند. متأسفانه تعداد هنرآموزانی که خودشان کار عملی کرده باشند، بسیار کم است. در هنرستان ما، تنها معلم و هنرآموزی که از نظر تجربی و عملی خوب کار کرده بود، یک کارشناس «شرکت بهمن خودرو» بود که خیلی خوب درس می‌داد و ما از او خیلی بهره بردیم.

● اگر شما رئیس هنرستان یا از مسئولان آموزش و پرورش بودید، از چه کسانی برای هنرآموزی بیشتر استفاده می‌کردید؟

○ من قطعاً از معلمان و هنرآموزانی که تجربه عملی و فنی داشتند، بیشتر استفاده می‌کردم. حتی از استادکاران فنی که در بخش صنعت کار می‌کردند برای آموزش بچه‌ها دعوت می‌کردم که به هنرستان بیایند و برای هنرجویان کلاس بگذارند.

● به نظر شما معلم یا هنرآموز موفق دارای چه ویژگی‌هایی است؟

○ هنرآموز توانا، علاوه بر اینکه از نظر علمی و نظری باسواد است، از نظر حرفه‌ای و عملی هم آگاهی‌های بالایی دارد. به عبارت دیگر، هنرآموز موفق هم از نظر علمی و هم از نظر عملی به کار خود مسلط است. ویژگی دیگر هنرآموز موفق صبر و تحمل و بردباری اوست. او باید هنرجویان را تحمل کند و

در صورتی که آن‌ها به درستی درسی را نفهمند، نه تنها برخورد بد با آن‌ها نکند، بلکه آموزش آن درس را تکرار کند. به هر حال شکی نیست که همه دانش‌آموزان براساس انگیزه و علاقه، و شوق و ذوق به هنرستان نمی‌آیند. عده‌ای از آن‌ها به اجبار به هنرستان آمده‌اند و اگر ممکن بود، باز در دبیرستان ادامه تحصیل می‌دادند.

هنرآموز خوب در هنرجویان انگیزه و علاقه ایجاد می‌کند و آن‌ها را به ادامه تحصیل در هنرستان، تشویق و ترغیب می‌کند. متأسفانه برخی از هنرآموزان، هنرجویان را ناامید و تحقیر می‌کنند. درست است که برخی از هنرجویان به اجبار به هنرستان آمده‌اند، ولی نباید فکر کرد که آن‌ها هیچ استعدادی ندارند. بسیاری از بچه‌های هنرستان با استعداد هستند و هنرآموزان باید استعدادهای آن‌ها را کشف کنند. شاید یک دانش‌آموز از عهده حفظ کردن یا یادگیری یک درس برنیاید، ولی این به معنای بی‌استعدادی او نیست. او قطعاً در زمینه‌های دیگری استعداد دارد. چون او دارای مغز سالمی است و فردی که از نظر مغزی مشکل نداشته باشد، توان یادگیری بسیاری از کارها را دارد.

متأسفانه نگاه غلطی هم در خانواده‌ها و هم در هنرستان‌ها نسبت به هنرجویان وجود دارد و فکر می‌کنند که آن‌ها دانش‌آموزان کم‌استعداد یا بی‌استعداد و تنبل هستند و به آن‌ها توجه نمی‌شود. در صورتی که درس نخواندن دانش‌آموز به معنای بی‌استعدادی او نیست و وظیفه معلمان و هنرآموزان است که استعدادهای هنرجویان را کشف و بارور سازند.

یکی دیگر از ویژگی‌های هنرآموز موفق این است که به کارش علاقه دارد و با علاقه به هنرجویان درس می‌دهد. برای آن‌ها به اندازه کافی وقت می‌گذارد و سعی می‌کند از روش‌های ساده و آسانی برای یادگیری هنرجویان استفاده کند، نه اینکه از کلمات قلمبه و سلمبه استفاده کند. هنرآموزان باید بدانند که کلمات قلمبه و سلمبه باعث عدم یادگیری و حتی ناامیدی هنرجویان می‌شود. هنرجویان به آموزش‌های عملی بیشتر علاقه دارند و از آموزش‌های نظری و کلی و ذهنی خوششان نمی‌آید. هنرآموز موفق درس خود را با زبان ساده و کارهای عملی و آموزشگاهی یا کارگاهی برای هنرجویان قابل فهم می‌کند.

● چگونه می‌توان نگاه خانواده‌ها و مردم را نسبت به ادامه تحصیل دانش‌آموزان در

رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش تغییر داد و دانش‌آموزان را برای ادامه تحصیل در این رشته‌ها تشویق و ترغیب کرد؟

○ برای تغییر نگاه خانواده‌ها و مردم نسبت به ادامه تحصیل دانش‌آموزان در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، و تشویق و ترغیب دانش‌آموزان برای رفتن به هنرستان، باید درست تبلیغ و اطلاع‌رسانی شود. باید مزایا و نقاط قوت ادامه تحصیل در این رشته‌ها را برای خانواده‌ها و دانش‌آموزان تشریح کرد. رسانه‌های جمعی به خصوص صدا و سیما در مورد این رشته‌ها باید بیشتر اطلاع‌رسانی کنند. مسئولان آموزش و پرورش در دوره ابتدایی و دوره اول متوسطه، دانش‌آموزان را با این رشته‌ها بیشتر آشنا کنند و برای اولیا کلاس و جلسه بگذارند و اطلاعات خانواده‌ها را در این زمینه بالا ببرند. خانواده‌ها و دانش‌آموزان را باید از آینده شغلی این رشته‌ها آگاه کرد.

باید به مردم گفت که فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها بیشتر جذب بازار کار می‌شوند تا فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها. متأسفانه در کشور ما بیشتر برای کنکور و رفتن دانش‌آموزان به دانشگاه تبلیغ شده است و به همین دلیل هم خانواده‌ها دوست دارند بچه‌هایشان به دانشگاه بروند. در صورتی که اکثر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها بی‌کار هستند. در حال حاضر تعداد افراد بی‌کار در میان تحصیل کرده‌های دانشگاهی خیلی بیشتر از تحصیل کرده‌های هنرستانی است. باید مردم را از این مسائل آگاه کرد تا بدانند کسی که یک مهارت یا هنر یا فن کسب کند، آینده شغلی‌اش بیشتر تضمین می‌شود تا اینکه به دانشگاه برود.

الان خیلی از واحدهای صنعتی دیپلمه‌های فنی را جذب می‌کنند، ولی حتی لیسانس‌ها و فوق‌لیسانس‌های سایر رشته‌ها را جذب نمی‌کنند. بیشتر دانش‌آموزان کشورهای پیشرفته در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش ادامه تحصیل می‌دهند و سعی می‌کنند زود وارد بازار کار شوند. در صورتی که در کشور ما این‌گونه نیست. زیرا برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش خوب تبلیغ نشده است. حتی آموزش و پرورش هم در این زمینه خوب تبلیغ نکرده است.

● درباره هنر جوها چه نظری دارید؟

○ آن‌ها را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد: گروهی با علاقه به هنرستان آمده‌اند و گروهی دیگر به اجبار. هنرجویانی که با علاقه وارد هنرستان می‌شوند، خیلی فعال هستند و در کلاس درس نکته‌برداری

می‌کنند. حتی بعد از پایان کلاس، از استاد سؤال می‌کنند. خودشان به کارگاه می‌روند تا درس‌هایی که خوانده‌اند، را در عمل پیگیری کنند. به‌طور کلی این گروه، همه‌جوره دنبال درس هستند و سعی می‌کنند که مطالب را خوب دریافت کنند. کسانی هم که به اجبار به هنرستان می‌آیند، فقط وقت می‌گذرانند.

● چگونه می‌توان هنرجویان بی‌انگیزه و کم‌علاقه را به یادگیری علاقه‌مند کرد؟

○ باید برای آن‌ها انگیزه ایجاد کرد. اکثر دانش‌آموزان از کلاس‌های نظری و ذهنی خوششان نمی‌آید، اما از آزمایشگاه و کارگاه و درس‌های عملی لذت می‌برند. بنابراین باید برای رشد انگیزه و علاقه دانش‌آموزان، کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی را افزایش داد. حتی کلاس‌های درسی را هم که ذهنی هستند، در کارگاه‌ها برگزار کنند. محیط نقش خیلی مؤثری در رشد انگیزه و علاقه دانش‌آموزان دارد. در کلاس‌های درس نظری و تئوری، دانش‌آموزان نمی‌توانند ذهن خود را متمرکز کنند، ولی در کارگاه و آزمایشگاه امکان متمرکز کردن ذهن وجود دارد.

● چه توصیه‌ای برای دانش‌آموزان دارید؟

○ توصیه من به دانش‌آموزان این است که برای ادامه تحصیل در دوره دوم متوسطه رشته خود را حساب شده انتخاب کنند. من معتقدم اگر بسیاری از دانش‌آموزان به هنرستان بروند و رشته‌های فنی و حرفه‌ای یا کار دانش را به جای رشته‌های نظری انتخاب کنند، آینده بهتری خواهند داشت. چون اکثر دانش‌آموزان به درس‌های عملی علاقه دارند، نه درس‌های خشک نظری. بنابراین شانس موفقیت آن‌ها از طریق هنرستان بیشتر است. ضمن اینکه آینده شغلی بچه‌های هنرستان‌ها بهتر است. در حال حاضر بیشتر بچه‌های فارغ‌التحصیل هنرستان‌ها سرکارند، ولی بیشتر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها دنبال کار می‌گردند.

من معتقدم امروز شرایط کاری جامعه ما طوری است که همه افراد باید دارای یک مهارت یا فن باشند تا بتوانند درآمد داشته باشند. الان ما در کارمان (مکانیکی خودرو) دنبال دیپلمه‌های فنی می‌گردیم ولی پیدا نمی‌کنیم و مجبور شده‌ایم بچه‌هایی را که دیپلم هم ندارند، جذب کنیم و با آموزش از آن‌ها استفاده کنیم. حقوقی هم که به آن‌ها می‌دهیم، بیشتر از حقوق برخی از ادارات دولتی است که بر مبنای حداقل دستمزد، حقوق می‌دهند.

شان و منزلت
هنرستان‌ها در
جامعه باید بیشتر
تقویت شود